

ВПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ КОНТРОЛЮ ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УКРАЇНІ

Зуб Валерій Олексійович, к. мед. н., народний депутат України, голова підкомітету з питань профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, голова Національної асоціації онкологів України

Боротьба з онкологічними захворюваннями в Україні набуває все більшої актуальності. Висока захворюваність та смертність від раку змушують суспільство шукати ефективні шляхи для вирішення цієї проблеми.

Першим важливим кроком у контексті організації протиракової боротьби в Україні стали парламентські слухання на тему: "Організація протиракової боротьби в Україні. Проблеми та шляхи їх вирішення", які відбулися у Верховній Раді України 12 лютого 2020 року. На цих слуханнях відзначили, що онкологічна захворюваність та смертність в Україні залишаються високими. Майже 30 відсотків українців, у яких виявлено онкологічне захворювання, помирають протягом першого року з моменту встановлення діагнозу, а середня п'ятирічна виживаність, яка є інтегральним показником ефективності протиракової боротьби, в Україні становить 53 відсотки. При цьому спеціальним лікуванням в Україні охоплено всього 68 відсотків первинних онкохворих, що є вкрай недостатнім.

Міжнародний досвід свідчить, що практично в жодній країні середньостатистичний громадянин не спроможний самостійно покривати витрати на високовартісне лікування онкологічної патології, тому у світі широко застосовується практика прийняття державних цільових програм, створення спеціальних благодійних фондів тощо.

За роки незалежності в Україні було реалізовано три державні цільові програми, спрямовані на боротьбу з онкологічними захворюваннями у дітей та дорослих:

- [Державна програма "Онкологія" на 2002-2006 роки](#), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 392;
- [Державна програма "Дитяча онкологія" на 2006-2010 роки](#), затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 2006 року № 983;
- ["Загальнодержавна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року"](#), затверджена Законом України від 23 грудня 2009 року № 1794-VI.

Реалізація цих програм дозволила досягти певних позитивних результатів в організації профілактики, діагностики та лікування злоякісних новоутворень. Було покращено заходи з виявлення хворих з передраковою патологією, організації диспансерного нагляду та оздоровлення осіб з груп підвищеного ризику. Частково оновлено матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я, впроваджено систему централізованих закупівель лікарських засобів та медичних виробів.

Проте, з 2007 року протоколи надання медичної допомоги за спеціальністю "онкологія" не оновлювались, що спонукало створення 16 робочих груп, які протягом 2021-2024 років розробили 30 стандартів, з яких 24 вже затверджені Міністерством охорони здоров'я України.

За результатами проведення парламентських слухань, Постановою Верховної Ради України від 2 вересня 2020 року № 862-IX було схвалено «Рекомендації парламентських слухань на тему: "Організація протиракової боротьби в Україні. Проблеми та шляхи їх вирішення"», основним пунктом яких визначалось затвердження Національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року та план дій на її виконання.

Через розв'язання російською федерацією повномасштабної війни проти України та введення військового стану було відкладено реалізацію даного рішення із зрозумілих на те причин.

Наразі, Указом Президента України Володимира Зеленського №842/2023 введено в дію рішення Ради національної безпеки та оборони України (РНБО) «Щодо профілактики, ранньої діагностики та лікування злоякісних новоутворень». Рішення передбачає розроблення та затвердження Національної

стратегії контролю злоякісних новоутворень на період до 2030 року та плану дій на період до 2025 року, визначивши основні цілі та завдання держави у цій сфері.

Основні заходи включають:

- забезпечення ефективного функціонування мережі закладів охорони здоров'я;
- актуалізацію структурно-організаційної моделі системи надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини;
- розробку та впровадження програм ранньої діагностики;
- аналіз територіального та професійного розподілу чинників ризику;
- удосконалення клінічних маршрутів пацієнтів зі злоякісними новоутвореннями;
- розвиток вітчизняних фундаментальних та прикладних наукових досліджень;
- створення умов для реабілітації пацієнтів з онкологічною патологією;
- запровадження багаторівневої системи заходів з профілактики злоякісних новоутворень.

Рак залишається серйозним викликом для системи охорони здоров'я України. Проте, завдяки комплексному підходу, що включає покращення доступу до медичних послуг, збільшення фінансування, розвиток науки та підготовку кваліфікованих кадрів, можна суттєво покращити ситуацію та знизити смертність від онкологічних захворювань.

Об'єднання зусиль держави, медичної спільноти та громадськості є ключем до успішної боротьби з раком в Україні.